

वकैया गाँउपा लका

२.१ परिचय

वकैया गाँउपा लका ३९३.७५ वर्ग क. म. क्षेत्रफलमा फै लएको मकवानपुर जिल्लाको द क्षण पु र्व भागमा अवस्थित छ । यस गाँउपा लकाको केन्द्र सा वकको छतिवन गा. व.स.कार्यालय रहेको छ । यो तह मकवानपुर जिल्लाका ५ वटा सा वकका गा. व. स. हरुलाई मलाएर वनाइएको हो । यस गाँउपा लका अन्तगतका सा वक गा. व. स. हरुमा धयाल, छतिवन, शखरपुर, मन्थली र ठिंगन छन् । भौगोलिक रूपमा वकट भएकोले आवश्यक पूर्वाधारको अवस्था कमजोर नै छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु कमजोर देखन्छ । तामाङ्ग जातिको उच्चतम वसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सक्न्छ ।

समावेश भएका सा वकका गा. व.स.हरु : धयाल, छतिवन, शखरपुर, मन्थली र ठिंगन गा. व.स.

केन्द्र : सा वकको छतिवन गा. व.स.

वडा संख्या : १२

सीमाना :

पूर्व : वाग्मती गाँउपा लका

पश्चिम : हेटौडा उ.म.न.पा. र मकवानपुरगढी गाँउपा लका

उत्तर : ललतपुर जिल्ला र भमफेदी गाँउपा लका

दक्षिण : रौतहट र बारा जिल्ला

२.२ वडा वभाजन , घरपरिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा न	सा वक गा वस हरु	सा वक वडा न	घर परिवार	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	धयाल	१, ५ र ६	४९६	१३८४	१३८६	२७७०
२	धयाल	२-४ र ७-९	५९४	१५५३	१६२२	३१७५
३	छतिवन	१ र २	६१९	१४७२	१५५३	३०२५
४	छतिवन	३, ५ र ६	१०२८	२४००	२६२८	५०२८
५	छतिवन	७ र ८	७६७	१८६१	१९९५	३८५६
६	छतिवन	९	८०९	२०४१	२१०२	४१४३
७	छतिवन	४	९५०	२१७८	२५२०	४६९८
८	शखरपुर	१-४ र ९	५५२	१४७८	१५४०	३०१८
९	शखरपुर	५-८	५०२	१३७३	१५०५	२८७८
१०	मन्थली	१-९	५०९	१३५२	१४१०	२७६२
११	ठिंगन	१, २ र ५	३६०	१०५२	१२०५	२२५७

१२	ठिगन	३,४ र ६-९	३५५	१००४	१०२८	२०३२
जम्मा			७५४१	१९१४८	२०४९४	३९६४२

२.३ साक्षरताको अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकाको साक्षरता प्रतिशत ५६.३ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष साक्षरता प्रतिशत ६३.५ र महिला साक्षरता प्रतिशत ४९.७ रहेको देखिन्छ ।

साल	पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	६३.५	४९.७	५६.३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

२.४ परिवारले पढ्ने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभरका हरेक परिवारले पढ्ने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी ववरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजा अनुसार यस बकैया गाउँपालिकामा कुल ७ हजार ५ सय ४१ परिवार मध्ये ४६ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप, ट्युबवेल/हाते पम्पबाट ७ प्रतिशत, ढा कएको इनार/कुवाबाट २.३९ प्रतिशत, ३७.०५ प्रतिशतले खुला इनार/कुवाबाट पढ्ने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । मूल धारा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पढ्ने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू कुल परिवारको क्रमशः ६.३७, ०.८० र ०.२७ प्रतिशत रहेका छन् ।

ता लका : खानेपानीको स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	पढ्ने पानीको स्रोत							नखुलेको
	धारा वा पाइप	ट्युबवेल वा हाते पम्प	ढा कएको इनार वा कुवा	नढा कएको इनार वा कुवा	मूल धारा	नदी वा खोला	अन्य	
७५४१	३४६९	५२८	१८०	२७९४	४८०	६०	२०	१०
१००	४६।००	७।००	२।३९	३७।०५	६।३७	०।८०	०।२७	०।१३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

२.५ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस गाउँपालिकाका कुल परिवार मध्ये अ धकांश परिवारले खाना पकाउन काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९६.८५ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ तथा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।

ता लका : खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन							नखुलेको
	काठ/ दाउरा	मीतेल	एल प ग्यास	गुइठा	गोबर ग्याँस	वजु ल	अन्य	
७५४१	७३००	३०	११२	१३	६८	१	७	१०

१००	९६।८०	०।४०	१।४९	०।१७	०।९०	०।०१	०।०९	०।१३
-----	-------	------	------	------	------	------	------	------

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

२.६ परिवारमा बत्ती बालन अक्सर प्रयोग गरिने साधन

यहाँका घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बालनका लागि अक्सर जल वद्युत प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । जनगणना २०६८ अनुसार बिजुली स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार ५६.९६ प्रतिशत, मटितेल प्रयोग गर्ने परिवार २६.१८, सौर्य ऊर्जा १४.१५ प्रतिशत, वायोग्यास ०.०९ प्रतिशत देखिएको छ ।

तालिका : अक्सर बत्ती बाल्ने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन					नखुलेको
	बिजुली	मटितेल	बायोग्यास	सौर्य	अन्य	
७५४१	४२९५	१९७४	७	१०६७	१८८	१०
१००	५६।९६	२६।१८	०।०९	१४।१५	२।४९	०।१३

२.७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको ववरण

व.सं. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः तामाङ्ग २९०४३ (७३.२६%), ब्राह्मण २३७४ (५.९९%) क्षेत्री २३१३ (५.८४%), माझी १३२६ (३.३४%), कामी १२०८ (३.०५%), राई ८२४ (२.०८%), मगर ५७० (१.४४%), दनुवार ४४८ (१.१३%), घले ४४१ (१.११%), नेवार १५२ (०.३८%), अन्य ९४३ (२.३८%) आदि रहेका छन् । जनजातिमा मुख्य गरी तामाङ्ग, मगर, राई, माझी, आदि पर्दछन् भने दलित तर्फ कामी, दमाई आदि छन् । यहाँको वस्तुतः जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : जातजातिको ववरण

क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	२९०४३	७३।२६	२	ब्राह्मण	२३७४	५।९९
३	क्षेत्री	२३१३	५।८४	४	माझी	१३२६	३।३४
५	कामी	१२०८	३।०५	६	राई	८२४	२।०८
७	मगर	५७०	१।४४	८	दनुवार	४४८	१।१३
९	घले	४४१	१।११	१०	नेवार	१५२	०।३८
११	अन्य	९४३	२।३८				

२.८ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको ववरण

मातृभाषा अनुसार तामाङ्ग भाषीको संख्या २८९७३ (७३।०९%), नेपाली १००६८ (२५।४%), मगर १८० (०.४५%), भोजपुरी ११७ (०.३%) र राई १०४ (०.२६%) आदि रहेका छन् । मातृभाषा अनुसारको तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ता लका : मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या

क्र स	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र स	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	तामाङ्ग	२८९७३	७३।०९	२	नेपाली	१००६८	२५।४०
३	मगर	१८०	०।४५	४	भोजपुरी	११७	०।३०
५	राइ	१०४	०।२६	६	अन्य	२००	०।५०